FELSEFE Sınıf-10

KONU VARLIK FELSEFESİNİN KONUSU VE PROBLEMLERİ

Varlık Felsefesinin Soruları

Varlık nedir?

Gerçekten bir şey var mıdır?

Varlığın mahiyeti nedir?

Evrende amaçlılık var mıdır?

Bilim ve Felsefe

Varlığa ilişkin temel bilgilerimizi bilim ve felsefeden elde ederiz. Ancak bilim ile felsefenin varlığa bakışlarında bazı farklılıklar vardır. Her bilim dalı varlığı kendi alanına göre ele alır, o alanın ayrıntılı bilgisine ulaşmaya çalışır. Felsefe ise bir bütün olarak 'varlık' konusunu ele alır. Bilimler varlığın var olup olmadığını tartışmaz. Felsefe "Varlık var mıdır?" sorusunu sorar. Bilimler somut ve olgusal alanı ele alırken (Matematik ve Mantık hariç), felsefe ise olgusal, olgusal olmayan, somut ve soyut tüm varlık alanı ile ilgilidir. Bilimler deney gözlem aracılığı ile tekrarlanabilen genel bilgilere ulaşmaya çalışır. Felsefe ise akıl yürütme, görüş oluşturma ve temellendirme yoluyla bilgiye ulaşmaya çalışır.

Ontoloji ve Metafizik

Metafizik, bilimlerin yaptığı gibi varlığın bir bölümünü, bir yönünü değil, varlığın ilkelerini araştıran bir alandır. Ontoloji de metafizik de varlığı inceler ve çoğu zaman bu iki terim eş anlamlı kullanılır.

Varlık felsefesinde iki tür varlıktan bahsedilebilir.

1- Real Varlık: İnsan zihninden bağımsız olan, duyu organları ile algılanabilen, zaman ve mekânda olan varlıklardır. Ağaç, taş, insan vb.

2- Düşünsel Varlık: Dış dünyada yer almayan, duyumsanamayan, insan zihnine bağlı olan varlıklardır. Sayılar, geometrik şekiller vb.

Varlık Felsefesinin Temel Problemleri

Varlık felsefesinin temel problemlerinden biri varlığın olup olmadığı problemidir. Bu konudaki görüşler üç temel başlık altında toplanabilir:

Nihilizm (Hiççilik): Gerçek anlamda 'var' denilebilecek bir varlığın olmadığını savunan akımdır.

Gorgias: O'na göre ''Hiçbir şey yoktur. Olsa da bilinemez. Bilinse de bir başkasına aktarılamaz.''

Taoculuk: Evrenin özü ve tek gerçekliği Tao'dur. Tao görülemez, anlatılamaz, tanımlanamaz. İnsan maddi dünyadan uzaklaşıp Tao'ya yaklaşırsa evrenin bir yanılsama olduğunu kavrayabilir.

Realizm (Gerçekçilik): Realizme göre varlık vardır. Varlığın var olduğu akılla da duyularla da kanıtlanabilir.

Varlık felsefesinin temel problemlerinden diğerleri şunlardır:

a) Varlığın Niceliği Sorunu

Varlığın niceliği sorunu varlığın kaç tözden meydana geldiği ile ilgilidir.

Bütün varlıkların temelinde tek bir tözün olduğunu savunan görüşe ''monizm'', varlıkların iki tözden oluştuğunu savunan görüşe ''düalizm'' daha fazla tözden meydana geldiğini savunan görüşe de ''plüralizm'' denir.

b) Varlığın Niteliği Sorunu

Oluş Felsefesi

Herakleitos: Varlık durağan değil dinamik bir yapıdadır. ''Değişmeyen tek şey değişimin kendisidir.'' sözü de Herakleitos'a aittir. Her şey değişir ve bu değişimin devamlılığı değişmez, süreklidir.

İdealizm (Düşüncecilik): Varlığın somut, maddesel bir yapıda olmadığını, düşünsel, soyut, ideal bir yapıda olduğunu savunan görüştür.

Platon: İki ayrı evren vardır. Fenomenler (duyular) evreni ve idealar evreni.

Aristoteles: Her varlık, madde ve formdan meydana gelir.

Farabi: Varlıklar ikiye ayrılır; Zorunlu varlık, mümkün varlıklar.

Hegel: Evrendeki tüm varlıklar, ''geist'' (evrensel tin)ın bir açılımıdır. Her şey ''geist''ın diyalektik hareketi ile oluşmuştur.

Materyalizm (Maddecilik): Varlık düşünsel değil, maddi tözden meydana gelmiştir. Her şey maddedir.

Demokritos: Evrendeki her şey atomlardan meydana gelmiştir.

T. Hobbes: Evrende cisimsel olmayan hiçbir şey yoktur.

La Mettrie: Evrendeki her şey gibi insan da maddi bir varlıktır.

K. Marx: Her şey maddeden oluşmuştur. Basit madde değişip dönüşerek daha karmaşık maddeleri meydana getirmektedir.

Varoluşçuluk

Varoluşçuluğun temsilcisi J. P. Sartre'a göre ''Varoluş özden önce gelir.'' İnsan önce var olur sonra özünü kendisi oluşturur. İnsanın doğuştan getirdiği bir yazgısı yoktur. Dolayısıyla insan tamamen özgürdür. Özgür olduğu için de davranışlarının sorumluluğu kendisine aittir.

c) Evrende Amaçlılık Sorunu

Evrendeki varlıkların bir düzen içinde, bir amaca doğru mu oluştuğu yoksa tamamen rastlantısal bir varoluşa mı sahip olduğu varlık felsefesinin bir diğer sorusudur.

Nihilizme göre varlık yoktur. Evrende herhangi bir düzenin de olamayacağını savunur.

Materyalizme *göre*, evrende mekanik bir düzen vardır. Varlıkların varoluşlarının tanrısal veya ruhsal bir amacı yoktur. İdealizm*de* evrenin tinsel bir amacı vardır. İdealizmin temsilcilerinden Platon'a göre hiçbir düzen rastgele olamaz. Farabi'ye göre düzen Tanrı'nın sıfatlarının tecellisidir. Kant ise evrende neden – sonuç zinciri ile oluşmuş bir düzen vardır görüşündedir.

SORULAR

1. Descartes'a göre ruhun öz niteliği düşünmedir. Maddenin temel niteliği yer kaplamadır. Ruh ile madde birbirinden özce farklı olan iki cevherdir.

Buna göre Descartes'ın düalizmi ile ilgili aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

A) Maddenin öz niteliği düşüncedir.
B) Ruh-madde aynı niteliklere sahiptir.
C) Asıl varlık ruhtur.
D) Maddenin varlığı ruha bağlıdır.
E) Varlığın ruh ve madde olarak ayrı iki yönü vardır.

Cevap: E

2. Hobbes'a göre her varlık cisimdir ve cisimdeki her olay bir harekettir. Ruh da bir cisim olduğuna göre algılarımızın, duygularımızın ve düşüncelerimizin temelinde maddi hareketler vardır.

Buna göre aşağıdaki yargılardan hangisi Hobbes'un varlık görüşüyle <u>bağdaşmaz</u>?

A) Ruhsal ve cisimsel varlıklar mekanik hareket kanunlarına bağlıdır.
B) Var olan, duyusal yoldan algılanabilendir.
C) Cisimler var olanların temelini oluşturur.
D) Ruhsal olayların temelinde madde bulunur.
E) Var olan her şeyin özü ruhtur.

Cevap: E

3. Metafizik, kuşkusuz bilimlerin sunduğu gibi kesin sonuçlar ortaya koymaz. Ancak insan düşündüğü ve evren de gizemli varlığını koruduğu sürece, metafiziksel düşünce de var olacaktır. Bilimlerin çalışma alanlarında beliren yeni sorunlar, insanın merak etme ve anlama çabası, fizik ötesi düşünceyi de beraberinde getirecektir. Her ne kadar kesin sonuçlara ulaşmaya çalışan bilgi türleriyle çatışıyor olsa da.

Bu parçadan aşağıdaki yargıların hangisine <u>ulaşılamaz?</u>

A) İnsan, fizik ötesini anlama çabasındadır.
B) Metafizik, doğaüstü konuların bilgisidir.
C) İnsandaki düşünme yeteneği sınırsız özelliktedir.
D) Bilimdeki gelişmeler, metafiziği ortadan kaldıracaktır.
E) Metafizik, deneyden bağımsız olan konularla ilgilenir.

Cevap: D